

ANNALES SCIENTIA POLITICA

VOLUME 6, NUMBER 2, 2017

ANNALES SCIENTIA POLITICA

Vol. 6, No. 2, 2017

VOLTROVÁ, H.: The Attitude and Relationship of Australia and Canada towards Commonwealth Realms. *Annales Scientia Politica*, Vol. 6, No. 2 (2017), pp. 69 – 84.

HANA VOLTROVÁ

Department of Political Science and International Relations,
University of West Bohemia,
Czech Republic
Email: hvoltrov@kap.zcu.cz

Abstract:

The aim of this paper is to compare the attitude of Australia and Canada to Commonwealth Realms and (British) monarchy. Commonwealth Realms is unofficial group consisting of 16 states which share Queen Elisabeth II. as their Head of State. Even though it is very difficult to identify the exact attitudes of citizens and politicians to this political arrangement in the countries mentioned above, it is possible to observe at least some tendencies. The question of republicanism is very closely related to this topic, therefore, it is included as a part of the analysis in the presented text.

Keywords:

Australia, Canada, Great Britain, Monarchy, Republic, Commonwealth Realms, Elisabeth II.

POSTOJ A VZTAH AUSTRÁLIE A KANADY VŮČI COMMONWEALTH REALMS

HANA VOLTROVÁ

Department of Political Science and International Relations,
University of West Bohemia,
Czech Republic
Email: hvoltrov@kap.zcu.cz

Abstract:

The aim of this paper is to compare the attitude of Australia and Canada to Commonwealth Realms and (British) monarchy. Commonwealth Realms is unofficial group consisting of 16 states which share Queen Elisabeth II. as their Head of State. Even though it is very difficult to identify the exact attitudes of citizens and politicians to this political arrangement in the countries mentioned above, it is possible to observe at least some tendencies. The question of republicanism is very closely related to this topic, therefore, it is included as a part of the analysis in the presented text.

Keywords:

Australia, Canada, Great Britain, Monarchy, Republic, Commonwealth Realms, Elisabeth II.

Úvod

V posledních letech jsme byli svědky mnoha důležitých událostí a milníků, které se týkaly britské monarchie a britské královské rodiny. Slavnosti připomínající královninu dlouhou vládu, a především její životní jubileum upozornily na to, že ani její vláda nepotrvá věčně a že nastane den, kdy se bude muset řešit otáz-

ka nástupnictví. Nepředpokládá se, že by změna na trůně znamenala změnu politického zřízení ve Velké Británii. Taková jistota ale rozhodně nepanuje u ostatních zemí, v jejichž čele dodnes britská královna stojí.

Tento text je zaměřen na vztah a postoj Austrálie a Kanady vůči Commonwealth Realms a britské koruně. Cílem bude na základě analýzy vnitrostátních procesů zjistit a následně porovnat, jak se shoduje a odlišuje postoj těchto států ke Commonwealth Realms a k (britské) monarchii, respektive k potenciálnímu vzniku republiky.

Pro naplnění cíle byla použita metoda komparace. Za objekt komparace byl určen již zmíněný postoj a vztah Austrálie a Kanady vůči Commonwealth Realms. Komparačními kritérii jsou: vývoj republikánských tendencí ve zkoumaných zemích; postoj politických představitelů a uskupení k existenci Commonwealth Realms, respektive monarchii; a postoj veřejnosti k existenci Commonwealth Realms, respektive monarchii.

V textu je velmi často odkazováno na nejrůznější průzkumy veřejného mínění. Snahou bylo využít co nejvíce primárních zdrojů, ovšem ne vždy se podařilo dohledat původní průzkumy, které tedy byly přebírány ze zdrojů sekundárních. Aby bylo možné ukázat vývoj trendů, tak jsem se snažila získat výsledky po

sobě následujících průzkumů od stejných agentur.

Commonwealth¹ je dobrovolné sdružení 52 zemí, sdílející (až na výjimky)² společnou historii v podobě britského impéria, které spolupracují v otázkách rozšiřování demokracie, *good governance* či v problematice ochrany lidských práv (The Commonwealth, 2017). Mezi členskými státy existuje rovněž ekonomická provázanost. Patnáct států Commonwealthu spojuje kromě výše zmíněného ještě skutečnost, že britského panovníka uznávají nejen jako hlavu Commonwealthu, ale i jako vlastního nejvyššího státního představitele. Tvoří takzvaný *Commonwealth Realms*.³

S výjimkou Austrálie a Kanady patří většina těchto patnácti (s Velkou Británií šestnácti) států mezi malé a z geopolitického či ekonomického hlediska více méně nevýznamné. Austrálie a Kanada dle rozlohy území patří k největším státům na světě, z ekonomického a sociálně-kulturního hlediska k nejvyspělejším a nejrozvinutějším, a z politického hlediska k nejdemokratičtějším a nejsvobodnějším. Geopolitický význam rovněž není zanedbatelný. Jak Austrálie, tak Kanada ale dodnes zůstávají nejen členy Commonwealthu, ale především součástí *Commonwealth Realms*.

Pro následující analýzu byly Austrálie a Kanada vybrány proto, že porovnání těchto států se odborníci věnují mnohem méně, než Austrálii a Novému Zélandu. Kromě toho, Austrálie a Kanada se shodují v mnoha znacích, přičemž lze rovněž říci, že se právě díky těmto kritériím odlišují od ostatních států *Commonwealth Realms*.

Austrálie a Kanada patřily mezi první *dominia*, tedy kolonie, kterým bylo poskytnuto privilegium vlastní zodpovědné vlády, přestože zůstávaly součástí impéria (McIntyre, 1977, s. 39; McIntyre, 1999, s. 194).⁴ Austrálie s Kana-

dou jsou v rámci *Commonwealth Realms* největší nejen na základě územní rozlohy, ale i z hlediska počtu obyvatel. Vzhledem k imperiální minulosti významný podíl obyvatelstva Austrálie i Kanady byl a stále je tvořen potomky osadníků z Britských ostrovů. Obyvatelstvo a společnost jako taková ale v obou zemích v posledních několika desetiletích prochází výraznou proměnou, a to především kvůli imigraci, která je příčinou proměny struktury obyvatelstva a následného postupného odklonu a opouštění od tradičních vazeb na Velkou Británii a britskou korunu.

Při pouhém pohledu na mapu světa je zřejmé, že kromě velikosti území Austrálii a Kanadu spojuje i geografická vzdálenost od Velké Británie. Z politologického hlediska je toto kritérium téměř irelevantní, nemělo by se ale zapomínat na psychologický vliv, který na Australany a Kanaďany vzdálenost od Velké Británie, tedy od hlavy státu, dozajista má.

Posledním, avšak neméně důležitým důvodem pro výběr Austrálie a Kanady jako předmětu komparace je podoba jejich vnitropolitického uspořádání, tedy asymetrický federalismus. Každá z obou zemí má specificky upravenou hlasovací proceduru potřebnou pro změnu ústavy, což má v konečném důsledku vliv na potenciální změnu státního zřízení.

První část textu lze nazvat teoretickou. Nejprve v ní bude stručně představeno, na jakém principu funguje monarchie a republika. Následovat bude kapitola, v níž bude postupně představena Velká Británie a shrnuty principy, na jejichž základě fungují britská monarchie a následně dalších patnáct států *Commonwealth Realms*. Zbývající kapitoly teoretické části se budou týkat *Commonwealthu* a samotného *Commonwealth Realms*.

Následná stať bude rozdělena do několika dílčích kapitol, přičemž jejich obsah bude odpovídat na níže uvedené otázky vycházející z určených komparačních kritérií. V závěru dojde ke shrnutí a porovnání sledovaných jevů.

Jak se vyvíjely republikánské snahy a tendence?

Jak se k otázce monarchie versus republika staví politická reprezentace?

Jaký je názor veřejnosti na Commonwealth Realms, monarchii a jaké podpoře se těší republikanismus?

krátkou dobu Indie, Pákistán a Cejlon (McIntyre, 1999, s. 198 – 199).

¹ Toto uskupení v minulosti fungovalo pod názvy *British Commonwealth of Nations*, *British Commonwealth* nebo *Commonwealth of Nations* (McIntyre, 1977, s. 4 – 5).

² Těmi výjimkami jsou Rwanda a Mosambik (The Commonwealth, 2017).

³ V českém jazyce se můžeme setkat s překladem „pouto Koruny.“

⁴ Kromě Austrálie a Kanady existovala ještě další *dominia*, a to Nový Zéland, Newfoundland, Jihoafrická unie a Svobodný irský stát (McIntyre, 1999, s. 194). Po druhé světové válce tento status získaly ještě na

Text se snaží zachytit aktuální situaci a nálady ve společnosti pokrývající období přibližně od roku 2012. Aby ovšem bylo možné sledovat nějaké změny a trendy v postojích a především, aby mohly být v textu pokryty určité události, časově text reflektuje období přibližně od počátku 90. let 20. století.

Na tomto místě je ještě nezbytné ujasnit používanou terminologii. Ačkoliv je Alžběta II. královnou šestnácti států Commonwealth Reams, veřejnost na ni většinou pohlíží pouze jako na královnu Velké Británie a nikoliv jako na královnu Austrálie, Barbadosu, Jamajky či Kanady, čímž odpůrci monarchie právě často argumentují. O Alžbětě II. jako o britské královně se bude hovořit i v tomto textu. Tento titul a označení více zdůrazní podstatu monarchisticko-republikánských debat v Austrálii a v Kanadě.

Teoretická část

Monarchie versus republika

Monarchie je typ státního zřízení, v jehož čele stojí osoba, jejíž legitimita byla a stále je odvozena a potvrzena příslušností k vládnoucímu rodu. Vládnoucí právo daná osoba získává dědičně a vykonává jej obvykle až do své smrti. Panovník tradičně vykonával politické i duchovní aktivity. V evropském prostředí se politická role panovníků v průběhu staletí výrazně proměnila do dnešní spíše jen symbolické roviny. Náboženský význam monarchů ale přetrvával (Coackley, 2011, s. 270 – 271; Harris, 2005, s. 5). Omezení panovníkových kompetencí ovšem neznamená, že by postrádal autoritu. Na základě typologie autorit, kterou představil Max Weber (1978), lze k monarchům přiřadit autoritu vycházející z tradice a z charismatu (s. 215).

Republika je naopak typem státního zřízení, v jehož čele stojí volený prezident, který svou funkci vykonává na dobu určitou. Volba prezidenta probíhá buď přímo občany dané země, nebo nepřímo prostřednictvím členů parlamentu (Kurian, 2011). Teoretické základy republikánského zřízení se objevily již v antice, dnešní význam pojem „republika“ ale získal až mnohem později, a to v průběhu sedmnáctého a osmnáctého století (Hankins, 2010, s. 454). Republikáni argumentují tím, že monarchie

ubírají občanům základní právo zvolit si hlavu státu, případně nechat se do této funkce zvolit. Republikánské kritice se nevyhýbá ani propojení politiky a náboženství, které je v monarchiích velmi časté (Faversham Stoa, nedatováno). Z Weberovy typologie prezidentovi nejlépe odpovídá autorita na základě práva (Weber, 1978, s. 215).

Velká Británie

Velká Británie je představitelem tzv. limitované monarchie. Panovníkovy pravomoci jsou vymezeny dokumenty *Magna Charta*, *Petition of Rights* a především *Bill of Rights* z roku 1689. Jedná se o ústavní dokumenty, proto Velkou Británii lze zařadit mezi konstituční monarchie (Barker, 1951a, s. 3).¹

Aktivity britského panovníka lze rozdělit do několika sfér. Ve sféře domácí politiky panovník vykonává aktivity formálně ceremoniální nebo praktické. Formálně ceremoniální aktivity se vyznačují tím, že je explicitně vykonává sám panovník. Mezi tyto aktivity lze zahrnout například velení ozbrojeným složkám, jmenování do úřadů nebo schvalování zákonů. Platí ovšem, že veškerá rozhodnutí a dokumenty, které panovník schvaluje a přijímá, byly již předtím odsouhlaseny jinými politickými aktéry. Do této kategorie aktivit můžeme zařadit i tzv. propůjčování panovníkova jména a podpisu či jednání soudů panovníkovým jménem (Barker, 1951b, s. 7 – 10).

Praktické aktivity panovníka jsou oproti ceremoniálním aktivitám důležitější. Tento typ aktivit má za cíl zabránit, aby došlo ke zneužití panovníkova podpisu, jímž jsou stvrzována veškerá rozhodnutí a zákony. V praxi to znamená, že předseda vlády neustále pravidelně panovníka informuje o veškerém politickém dění a rovněž s ním veškeré kroky konzultuje (Barker, 1951b, s. 11). Je nezbytné ovšem připomenout, že britský panovník musí ve všech svých krocích zůstat striktně politicky neutrální.

¹ Bill of Rights sice vymezoval panovníkovy kompetence, hranice ale byla neurčitá. Přetrvávající debaty ohledně přesných pravomocí ukončil na konci osmnáctého století William Pitt. Ten se v roce 1783 stal předsedou vlády a svou funkci definoval tak, že: „přebíral rozhodnutí, která vydal Kabinet; a zodpovědně vůči národnímu mínění, stejně tak vůči názorům vyjádřeným v parlamentu, vydával vlastní rozhodnutí“ (Barker, 1951a, s. 3 – 4).

ní (The Official Website of British Monarchy, 2015).¹

Na poli vnitrostátní politiky britský panovník dodnes vykonává několik funkcí, které vychází ze zvykového práva. Jako příklad lze uvést každoroční ceremoniál otevírání parlamentu, přísahu věrnosti a poslušnosti panovníkovi od nově zvolených poslanců či panovníkovo právo parlament svolat nebo naopak v případě problémů i rozpustit. Mezi panovníkova práva rovněž patří právo jmenování a případně i odvolání předsedy vlády (Harvey, 2004, s. 35; The Official Website of British Monarchy, 2015).

Na mezinárodní scéně panovník zastává funkci reprezentativní, kdy reprezentuje Spojené království Velké Británie a Severního Irsku. Mezi aktivity náležející panovníkovi v tomto případě patří například přijímání zahraničních velvyslanců a hlav států, které do Velké Británie přicestují na oficiální státní návštěvy. Panovník i ostatní příslušníci královské rodiny rovněž podnikají početné zahraniční návštěvy, prostřednictvím kterých posilují diplomatické, kulturní a ekonomické vztahy s ostatními státy (The Official Website of British Monarchy, 2015).

Commonwealth

Vznik Commonwealthu můžeme datovat do roku 1949, kdy byla přijata *London Declaration*, na jejímž základě došlo k transformaci dosavadního impéria na společenství (Marschall, 2011, s. 257).² Nejvyšším představitelem Commonwealthu je dodnes britský panovník, kterého v této funkci uznávají všechny členské státy.³ Navenek pak Commonwealth reprezentuje generální tajemník, který zároveň řídí Sekretariát (The Commonwealth, 2017).

¹ Webové stránky byly v průběhu roku 2016 kompletně změněny, takže některé informace již není možné zpětně vyhledat.

² Zlomovým bodem pro transformaci impéria na dnešní Commonwealth bylo vyhlášení indické republiky, která měla nadále zájem zůstat členem Commonwealthu (Marschall, 2011, s. 257; The London Declaration, 1949).

³ Následník na britském trůně se ale automaticky hlavou Commonwealthu nestane. Jeho funkci nejprve budou muset schválit zástupci všech členských států (The Commonwealth, 2017).

Členskými státy jsou samostatné nezávislé státy disponující vlastní exekutivou a legislativou (BBC News, 2012). Jednotlivé členské státy se liší typem státního zřízení. Najdeme mezi nimi jak republiky s voleným prezidentem, monarchie, v jejichž čele stojí „domorodý“ panovník a rovněž monarchie dodnes uznávající jako nejvyššího představitele exekutivy britskou královnu Alžbětu II. Skupina posledně zmíněných států dohromady tvoří Commonwealth Realms (The Official Website of The British Monarchy, 2015).

Commonwealth představuje jeden z nejstarších mezinárodních subjektů sdružujících státy (The Commonwealth, 2017). Agenda se týká ochrany a šíření demokracie, spravedlnosti, vlády práva, genderové rovnoprávnosti či základních lidských práv. Crowe (1997) se o Commonwealthu vyjadřuje slovy, že by to „mohla být dokonalá organizace pro úsvit nového věku, spojující starý svět s novým, východní se západním, severní s jižním, bohatý s chudým“ (s. 8). Lord Howell z Guilfordu (2011) dokonce o Commonwealthu tvrdil, že se jedná o celosvětově nejlepšího představitele soft power a ideální politickou globální platformu pro řešení otázek 21. století (s. 252).

Navzdory výše zmíněným kladům je ale realita horší. Zaznívají hlasy, že Commonwealth je „křehké uskupení,“ které postupně ztrácí svůj význam. Agendu, kterou původně Commonwealth prosazoval, nyní s větším úspěchem prosazuje G20 (MacLeod, 2010, s. 146; respektive Shaw – Ashworth, 2010, s. 1156 – 1157; respektive Kirby, 2011, s. 113).

Commonwealth Realms

Jak již bylo zmíněno, kromě Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku stojí britský panovník rovněž v čele Commonwealth a dalších patnácti států (Barker, 1951b, s. 16).⁴ Commonwealth Realms lze považovat za typ personální unie, a to na základě principů, na kterých funguje. Personální unie je politický ce-

⁴ Konkrétně to jsou Antigua a Barbuda, Austrálie, Bahamy, Barbados, Belize, Grenada, Jamajka, Kanada, Nový Zéland, Papua Nová Guinea, Svatý Kryštof a Nevis, Svatá Lucie, Svatý Vincenc a Grenadiny, Šalamounovy ostrovy, Tuvalu a samozřejmě samotné Spojené království (The Official Website of The British Monarchy, 2015).

lek, kdy jsou minimálně dva státy s monarchistickým státním zřízením spojeny postavou jednoho společného panovníka (Corbett, 1940, s. 352). Navzdory tomuto nastavení se na Alžbětu II. pohlíží především jako na britskou královnu, což mnohým státům Commonwealth Realms nepříjemně připomíná koloniální minulost (Kullmann, 2008, s. 446).

V jednotlivých zemích Commonwealth Reals královnu zastupuje a reprezentuje generální guvernér, který disponuje stejnými pravomocemi jako královna. Je tedy de facto hlavou daného státu. Generální guvernér královským jménem provádí různé aktivity, především ceremoniálního charakteru.¹ Funkce generálního guvernéra má dlouhou tradici již od dob impéria, kdy byl ve většině tehdejších kolonií panovník zastoupen právě guvernérem, případně generálním guvernérem. V imperiální době guvernéři vždy pocházeli z Velké Británie, v dnešní době jsou již vždy občany daného státu (Commonwealth Network, 2017).

Nástupnictví na britský trůn a rovněž na pomyslný trůn v ostatních patnácti státech Commonwealth Realms bylo do roku 2013 vykonáváno na základě zvykového práva, později upraveného zákonem *Act of Settlement*. Na základě tohoto zákona se panovníkem stával vždy syn, přestože mohl mít i několik starších sester.² V roce 2013 byl přijat *The Succession to the Crown Act*, který mění dosavadní praxi. Tento zákon říká, že na trůn usedne prvorozený královský potomek bez ohledu na to, jestli to bude chlapec či dívka. Reforma zákona o nástupnictví na britský trůn musel schválit nejen britský parlament, ale i všechny členské státy Commonwealth Realms (Hunter, 2012, s. 423; The Official Website of The British Monarchy, 2015).³

¹ Jako příklad můžeme uvést jmenování ministrů, velvyslanců či soudců, a to opět na návrh předsedy vlády (Commonwealth Network, 2017).

² V případě, že se v královské rodině syn nenarodil, na trůn mohla nastoupit dcera – jako tomu bylo v případě Alžběty II.

³ Otázkou nástupnictví se britská vláda a vlády států Commonwealth Realms začaly intenzivně zabývat po svatbě prince Williama a vévodkyně Catherine a speciálně poté, co bylo očekáváno narození jejich prvního potomka (The Official Website of The British Monarchy, 2015).

Vývoj republikánských tendencí

Austrálie

Oficiální titul královny Alžběty II. v Austrálii zní „*Elizabeth the Second, by the Grace of God Queen of Australia and her other Realms and Territories, Head of the Commonwealth*“ (The Official Website of The British Monarchy, 2015). Vzhledem k federativnímu uspořádání Austrálie je Alžběta II. nejvyšším státním představitelem nejen Austrálie, ale i jednotlivých států, z nichž se australská federace skládá. V čele jednotlivých států je královna zastoupena guvernéry, v čele Austrálie jako takové stojí generální guvernér (Griffith, 1999, s. 3).

Původ australského republikánského hnutí lze najít v období po druhé světové válce. Australská zahraniční politika tehdy procházela proměnou, která se vyznačovala postupnou inklinací směrem ke Spojeným státům americkým, a to především v oblasti bezpečnosti a obchodu. Americké zřízení posléze začalo představovat lákavý typ alternativy pro Australany, kteří byli z nejrůznějších důvodů nespokojeni se stávajícím systémem. Trainor (1996) jako další příčinu, která přispěla k oživení republikánské myšlenky, uvádí proměnu složení australské populace v důsledku silné migrace a skutečnost, že většina nově příchozích nebyla britského původu (s. 40 – 41).

První návrhy na změnu státního zřízení z monarchie na republiku se v australském politickém diskursu objevily v šedesátých letech minulého století (McKenna, 1996, s. 221).⁴ Zlomovým okamžikem pro následný vývoj byla ústavní krize z roku 1975. Tehdejší labouristická vláda pod vedením Gougha Whitlama nejprve provedla několik reforem, které posílily republikánský sentiment v zemi (ABC, 2017; Murphy, 2013, s. 145). Původ krize byl ovšem v tom, že se Whitlamova vláda zapletla do mnoha závažných skandálů. Neustále se zhor-

⁴ Je ovšem třeba zmínit, že úplně poprvé se republikánské myšlenky v Austrálii objevily již v století devatenáctém. Tehdejší republikánská agenda se ale od té „současné“ výrazně lišila – cílem nebyla úprava vztahu mezi Austrálií a britskou monarchií, ale vyjasnění otázky týkající se australské nezávislosti a rasové politiky. Po vzniku australské federace Austrálie získala rovněž jistou autonomii v tvorbě vlastní imigrační politiky, což vedlo následně k uklidnění této republikánské vlny (Flint, 2004, s. 92).

šující situaci ukončil v listopadu 1975 tehdejší generální guvernér Sir John Kerr odvoláním Whitlama z pozice předsedy vlády. Tento zásah byl naprosto nečekaný. Téměř okamžitě se poté začalo řešit, jaké má generální guvernér vlastně pravomoci a jestli může zasahovat do vládních záležitostí a rozpouštět vládu, která vzešla z demokratických voleb (ABC, 2017; Whitlamdismissal, 2015)

Teoretizování ohledně přeměny monarchie na republiku začalo nabývat praktické podoby v létě 1991, kdy Labouristická strana rozhodla o zařazení návrhu na změnu státního zřízení do své politické agendy s plánovaným uskutečněním v roce 2001. Symbolem australských republikánů se stal tehdejší federální premiér Paul Keating. Keating jako první australský politik přinesl otázku republikánství jak do oficiálního programu své strany, tak i do programu vlády (McKenna, 1996, s. 249 – 251).¹

Nedlouho po vítězství ve volbách v roce 1993 Keating nechal založit *Republic Advisory Committee* (McKenna, 1996, s. 253). V roce 1996 Keatingovu Labouristickou stranu u moci vystřídali Liberálové v čele s Johnem Howardem (Australian Politics, 2017). Nová vláda sice nebyla v otázce zrušení monarchie jednotná, ale i tak odsouhlasila uspořádání *Constitutional Convention*, které se odehrálo počátkem roku 1998, a v jehož průběhu se diskutovalo o potenciálním přechodu na republiku. Během Howardovy vlády bylo vypsáno i ústavní referendum ohledně zrušení monarchie s termínem konání na podzim 1999, přičemž k vyhlášení republiky mělo dojít v roce 2001, tedy v roce stého výročí australské nezávislosti (McDougall, 2005, s. 346; Ritchie – Markwell, 2006, s. 730 – 731).

Během *Constitutional Convention* se řešila rovněž i podoba nové republiky. Jako nejvhodnější byl nakonec zvolen tzv. model minimalistické republiky, což by v praxi znamenalo nahrazení britské královny voleným prezidentem (Woldring, 2004, s. 112). Prezident měl být dle dohody zvolen dvou třetinovou většinou parlamentu, přičemž kandidáti by byli nominováni předsedou vlády a předsedou

nejsilnější opoziční strany. Tento návrh se u většiny Australanů nesetkal se souhlasem, což v konečném důsledku zapříčinilo prohru republikánů ve zmiňovaném referendu (Ritchie – Markwell, 2006, s. 731). Pro změnu nakonec hlasovalo pouze 45,1 procent voličů, proti bylo 54,9 procent. Návrh rovněž nezískal podporu v žádném ze států tvořících australskou federaci. Jelikož se jednalo o ústavní referendum, k úspěchu bylo potřeba souhlasu nejen nadpoloviční většiny hlasů, ale i nadpoloviční většiny států (McDougall, 2005, s. 346). Hlavní motivací pro zrušení monarchie byla možnost volit si hlavu státu v přímých volbách (Hudson, 2004, s. 80).

Kanada

Oficiální titul Alžběty II. jako kanadské královny zní „*Elizabeth the Second, by the Grace of God, of the United Kingdom, Canada and Her other Realms and Territories, Queen, Head of the Commonwealth, Defender of the Faith*“ (The Official Website of British Monarchy, 2015). Stejně jako v australském případě i v Kanadě platí, že Alžběta II. je královnou jak Kanady jako celku, tak v závislosti na tamním ústavním uspořádání i královnou jednotlivých provincií (Smith – Mann, 2013, s. 9).

V porovnání s ostatními zeměmi Commonwealth Realms je zde královnina pozice neobvykle silná.² Alžběta například působí jako vrchní velitel několika regimentů v rámci kanadských ozbrojených sil. Specifická je rovněž přísaha věrnosti a loajality, kterou královně skládají nejen zákonodárci, ministři či příslušníci armády, ale i tzv. noví Kanadčané (The Official Website of British Monarchy, 2015). Paradoxně právě Kanada jako první zrušila šlechtické dědičné tituly a řády (Fox, 2013, s. 210).

Královna je v Kanadě klasicky zastoupena generálním guvernérem, již dlouhou dobu se zde ale řeší, kdo z obou zmíněných je fakticky nejvyšším státním představitelem. Bývalá generální guvernerka Michaëlle Jean o sobě v projevu v roce 2009 prohlásila, že je hlavou

¹ McKenna (1996) je přesvědčen, že důvodem bylo, že Labouristická strana nutně potřebovala po deseti letech u moci s ohledem na blížící se volby odvést pozornost od ekonomických problémů, se kterými se v té době Austrálie potýkala (s. 251).

² V letech 1957 a 2007 Alžběta II. vystupovala na mezinárodní scéně z titulu *Queen of Canada*. Poprvé to bylo při návštěvě USA, podruhé u příležitosti opětovného vysvěcení památníku Vimy Ridge Memorial ve Francii (Boyce, 2008a, s. 10 – 11; Bowden, 2011).

Kanady. V následných debatách se Jean odvolala na *Letters Patent*, tedy na dokument, který dle nejčastějších interpretací činí z generálního guvernéra kanadskou hlavu státu (Jackson, Havestock, 2012, s. 23).¹

Oproti Austrálii se v kanadské minulosti neodehrály žádné významné události, které by podnítily protibritské nebo protimonarchistické tendence (Jones, 2014, nestránkováno). V průběhu let Kanadčané sice volali po větších pravomocích, šlo jim však o správu země, nikoliv o naplnění republikánských ambicí. Po zisku statusu dominia utichly i ony (Rovná - Jindra, 2000, s. 76).

V Kanadě se otázka zrušení monarchie nikdy nestala primárním zájmem žádné politické strany, vlády a ani veřejnost nikdy hlasitě neupozorňovala na potřebu vzniku republiky. Pravděpodobně nejznámější upozornění na možnost změny státního zřízení Kanady pochází z období kolem roku 1982, kdy se v Kanadě vyjednávala podoba nové ústavy. S návrhem tehdy vystoupil liberální premiér Pierre Trudeau. Jeho návrh se ovšem setkal se všeobecným odmítnutím. Znovu se o možnosti změny státního zřízení debatovalo až v roce 1998, kdy na tuto skutečnost upozornil v memorandu neznámý úředník. Tehdejší federální premiér Jean Chretien byl oddaným royalistou a nedlouho po zveřejnění zmíněného memoranda se nechal slyšet, že jeho vláda se ve svém programu republikanismem zabývat nebude, jelikož jsou důležitější problémy (Cunningham, 1999).

Politická scéna a monarchisticko - republikánská otázka

Austrálie

V monarchisticko-republikánské debatě australské politické strany tradičně zastávají určitý postoj. Do nedávné doby bylo možné říci, že mezi stranami napříč politickým spektrem panoval konsenzus, že se téma ohledně případného zrušení monarchie začne řešit až po smrti královny, jelikož jakékoliv diskuze na toto té-

ma ještě během královnina života nejsou příliš vhodné (Pickering, 2013, s. 125 - 126). Tento stav se ale začíná pomalu měnit a australská politika se profiluje stále více republikánsky. Zastánci vzniku republiky již dokonce v parlamentu převažují (Hunter - Snow - Massola, 2016).

K republikánství tradičně inklinují Labouristé, naopak jejich největší političtí oponenti, koalice tvořena Liberály a Národní stranou, jsou ve svém postoji nejednotní. Národní strana je tradičně monarchistická, ale u Liberálů nalezneme zastánce obou názorových táborů (Kullmann, 2008, s. 447).

Z nevládních uskupení stojí určitě za zmínku *Australian Republican Movement*, které bylo v devadesátých letech v propagaci republikanismu neaktivnější. Činnost a fungování *Australian Republican Movement* je spojeno s postavou Malcolma Turnbulla. Tento bankéř a právník hnutí financoval a prostřednictvím svých kontaktů v médiích jej zviditelnil (McKenna, 1996, s. 249 - 250; Warhust, 2009). Z monarchistických uskupení lze zmínit *Australians for Constitutional Monarchy*. Svou činnost zahájilo rovněž na počátku devadesátých let (Boyce, 2012, s. 178).

Záporný výsledek referenda však neznamená umlčení republikánských tendencí. V čele australské federální vlády se střídali přívrženci monarchie i republiky (Pierce, 2008; *Australia's Prime Ministers*, 2017). Na počátku prvního funkčního období se ambiciózními republikánskými plány netajil tehdejší premiér Kevin Rudd, později ale svou rétoriku zmírnil a veřejně se začal přiklánět k názoru, že další referendum o republice není prioritou (Warhust, 2009). V průběhu svého druhého funkčního období byl ve funkci premiéra nahrazen Julií Gillard, která zastávala přesvědčení, že by se toto téma mělo začít řešit až po královnině smrti (Williams, 2014).

Silně monarchisticky orientovaný byl její nástupce na postu premiéra, Liberál Tony Abbott (*Liberal Party of Australia*, 2015). Abbott se proslavil obnovením titulů *Knight* a *Dame*, které měla udělovat královna Alžběta II. významným osobnostem a za specifické činy na základě doporučení australského předsedy vlády. Veřejnost znovuzavedení titulů s nadšením nepřivítala (*Australian Politics*, 2014; Kenny, 2014). Ocenění prince Filipa austral-

¹ *Letters Patent* vydal v roce 1947 král Jiří VI. Tento dokument je nechvalně známý tím, že byl napsán velmi nejednoznačně, takže v průběhu let došlo k zjednodušujícím interpretacím a výkladům (McGreery, 2012, s. 31 - 32).

ským řádem pak v Austrálii vyvolalo napříč politickým spektrem i u veřejnosti téměř poboření. Podle mnohých názorů právě tyto aktivity a skutečnost, že tituly obnovil bez jakékoliv konzultace a souhlasu kabinetu, způsobily prudký pokles Abbottovy popularity a hlavně důvěryhodnosti. V polovině září 2015 byl Tony Abbott v pozici předsedy vlády vystřídán Malcolmem Turnbullem. Turnbull je stejně jako Abbott členem Liberální strany, v otázce republikanismu ovšem oba politici nemohou zastávat odlišnější názory.¹ Není tedy překvapivé, že krátce po nástupu do funkce Turnbull kontroverzní tituly *Knight* a *Dame* zrušil (The Economist, 2015).

Turnbull je rovněž součástí nově vzniknuvšího uskupení sdružujícího poslance Labouristické a Liberální strany. Tato skupina si dává za cíl nastolit do čela Austrálie rodilého Australana. Ve spolupráci s Australian Republican Movement by chtěli do pěti let vypsát další referendum, v němž by využili zkušeností a poučení z referenda z roku 1999 (Bickers, 2017). Předseda Labouristické strany Bill Shorten pak v létě prohlásil, že pokud jeho strana zvítězí v příštích volbách, referendum vyhlásí (Murphy 2017). Tento vývoj dokazuje, že se otázka republikanismu opět vrací do australské politické agendy.

Kanada

Mezi kanadskými politickými stranami s celostátním dosahem lze republikánské tendence pozorovat u Liberální strany. Názory ohledně přehodnocení stávajícího systému se ozývají především mezi mladými politiky a příznivci této strany. Strana jako taková ale jednotné stanovisko nezaujímá, drží se konsensu z roku 2012 a v současnosti o vyhlášení republiky usilovat nebude (Taber, 2012). S nesohlasem u politiků se ale setkává tradiční přísahe královně (Barber, 2015).

Tradiční monarchistickou stranou je naopak Konzervativní strana. Podpora monarchie byla ještě nedávno zanesena i v principech, na jejichž základě strana fungovala (Conservative Party of Canada Constitution, 2011, s. 1, pravidlo 2).

Z nevládních uskupení lze uvést *Citizens for a Canadian Republic*, které je údajně vůbec první platformou s republikánskou agendou v Kanadě. *Citizens for a Canadian Republic* bylo zformováno v roce 2002 (Ritchie – Markwell, 2006, s. 733; Boyce, 2008b, s. 223). Příznivci monarchie se mohou sdružovat a angažovat v *Monarchist League of Canada/ Ligue monarchiste du Canada*, jejíž počátky lze datovat již do období sedmdesátých let (The Monarchist League of Canada, 2015).

Pro kanadskou politickou reprezentaci a veřejnost byla vždy primární problematika vztahu anglofonní většiny a frankofonní menšiny, která formovala kanadskou vnitropolitickou situaci od nepaměti (Cunningham, 1999). Existenci frankofonního Québecu nelze opominout ani v analýze kanadských postojů k monarchii, jelikož frankofonní menšina logicky monarchistické sklony nevykazuje. Některé názory v devadesátých letech tvrdily, že separatistické nálady v Québecu by mohlo uklidnit právě odstranění monarchie. Znamenalo by to totiž, že anglofonní Kanada nelpí na britském koloniálním dědictví (Newmann, 1995).

Québecané měli dlouho na paměti, že po sedmileté válce to byl právě britský panovník, kdo frankofonnímu obyvatelstvu zajistil práva, bezpečí a uchování identity (Jackson – Havestock, 2012, s. 24 – 25). Tento určitý sentiment byl opuštěn v šedesátých letech v následku tzv. *Quiet Revolution*. Dnes jsou v Québecu republikánské názory v porovnání s ostatními provinciemi výrazně silnější. Konkrétně v roce 2015 se vůči monarchii negativně vyjádřilo 71 procent Québécoňů a ještě o procento více frankofonních obyvatel (Fraser, 2012; Pauls, 2015).

Z Québecu rovněž vycházely nejsilnější protesty vůči přijetí zákona o nástupnictví *The Succession to the Crown Act*. Podle názoru dvou québeckých právníků vyžadoval zákon o nástupnictví změnu ústavy s celým schvalovacím procesem, nikoliv pouhé schválení na úrovni federální vlády (Marin, 2015). Pro québecké politiky ale republikanismus nepředstavuje primární bod agendy. Tím zůstává separace od Kanady a uznání québecké jedinečnosti (Cox, 2002, s. 17).

V současné době se ani kanadští političtí představitelé nezabývají otázkou zrušení monarchie. Stejně jako Austrálie musí Kanada řešit mnoho jiných aktuálních problémů, což

¹ Turnbull je spojen nejen s Australian Republican Movement, ale i s Republic Advisory Committee, jež byl předsedou (Boyce, 2012, s. 178).

monarchisticko-republikánská debata není. Za zmínku určitě stojí, že v závěrečné zprávě *Canadian Public Opinion on Governance 2016*, což je podrobný průzkum zkoumající politické nálady v Kanadě, není zmíněno ani slovo o odstranění monarchie, respektive založení republiky (*Canadian Public Opinion on Governance, 2016*).

Jedním z důvodů, kterým se vysvětluje současná republikánská neaktivita mezi politiky, je náročnost změny kanadské ústavy. Změny a dodatky v kanadské ústavě týkající se generálního guvernéra, což se logicky týká i kanadské monarchie, musí být jednomyslně schváleny oběma komorami federálního parlamentu i všemi deseti provinciemi. Z těchto příčin je každá změna ústavy velmi náročná a málokdo chce iniciovat její jakékoliv reformy (*Constitutional Act, 1982; Young, 2017*).

Veřejnost a monarchisticko-republikánská otázka

Austrálie

Je složité přesně určit, jaký postoj v debatě monarchie versus republika u australské veřejnosti převažuje. Téměř s jistotou lze říci, že navzdory výrokům politiků lze přibližně od roku 2010 pozorovat postupný pokles republikánských nálad, což se často dává do souvislosti s osobním životem prince Williama a aktivitami jeho rodiny (Packham – Franklin, 2011).¹

Průzkumy veřejného mínění z posledních let ukazují podporu vzniku republiky kolem 40 procent. Například průzkum agentury Newspoll z roku 2014 ukázal, že vznik republiky chtělo 40 procent obyvatel, což představovalo nejnižší číslo v posledních dvaceti letech. Rozhodné „ano“ republice dávalo 22 procent dotázaných. V porovnání s rokem 2000, kdy totožnou odpověď uvedlo 39 procent lidí, to představovalo výrazný pokles (Newspoll, 2014; Pearlman, 2014).

Průzkum agentury Fairfax nabídl sice výrazně odlišné procentní výsledky, ale klesající trend byl zaznamenán i zde. Průzkum z roku 2014 byl proveden nedlouho po královské náv-

štěvě Williama, Catherine a George a ukázal, že 49 procent Australanů by chtělo vznik republiky. Čtyři roky předtím byl proveden podobný průzkum, kde se pro republiku vyjádřilo 68 procent dotázaných (Frew, 2015). O dva roky později průzkum provedený stejnou agenturou ukázal podporu vzniku republiky ještě nižší, a to 42 procent (Peatling, 2016).

Ovšem jednotlivé průzkumy rozhodně nelze brát dogmaticky. V březnu 2015 byl proveden průzkum pro Australskou národní univerzitu týkající se národní identity Australanů, který sice potvrdil, že od referenda podpora zachování monarchie postupně vzrůstá, na druhou stranu by ale 54 procent dotázaných upřednostnilo vznik republiky (ANU Poll, 2015, s. 9).

Mansillo (2016) tvrdí, že za vzrůstající podporou zachování monarchie stojí současné poměry v královské rodině, které se oproti kritickým devadesátým letům nyní vyhýbají skandály, ba právě naopak. Královská svatba, narození George a Charlotte, královnina jubilea, vystupování Williama a Harryho na veřejnosti, to vše zlepšuje obraz monarchie (s. 213 – 214). Královně Alžbětu respektují i zastánci republiky, princ William s rodinou je v Austrálii velmi oblíbený, ovšem v případě prince Charlese se veřejné mínění mění. Princ dříve udělal několik kontroverzních rozhodnutí a výroků, což je mu dodnes připomínáno. Charlesova manželka Camilla si rovněž přízeň davů nezískala. S očekávaným nástupem prince Charlese na trůn se očekává vzestup podpory zrušení australské monarchie a nastolení republiky, a to nejen u politiků, ale i mezi lidmi (Pickering, 2013, s. 126 – 127).

Australští politici byli v posledních letech nuceni se zabývat množstvím jiných témat, než je republikanismus. Během té doby dospěla nová generace, která je se stávající situací relativně spokojená (Williams, 2014; Warhust, 2009). Na druhou stranu se nesmí zapomínat na demografické složení australské společnosti. Monarchii tradičně upřednostňují především Australané britského původu, ovšem u Australanů s jiným původem, stejně jako u nově přichozích migrantů, je pozorovaná vyšší míra inklinace k republice (Kullmann, 2008, s. 444). S ohledem na současný vývoj a názory politiků tedy nelze říct, že by australský republikanismus byl neaktuální.

¹ Průzkum provedený několik dní po královské svatbě v dubnu 2011 ukázal, že případný vznik republiky se v té době setkával s nejnižší podporou za předchozích sedmáct let (Packham – Franklin, 2011).

Kanada

Na Kanadu se tradičně pohlíží jako na zemi se silným vztahem k monarchii a naopak se slabými republikánskými postoji. V kanadském případě je důležitá role sousedních Spojených států – příznivci monarchie se vůči USA vymezují, zatímco příznivci republiky na USA pohlíží jako na svůj vzor (Ritchie – Markwell, 2006, s. 733; Evans, 2002, s. 215).

Dnešní Kanada sice vznikla na britských kořenech, ovšem pouze necelých 20 procent obyvatel se dodnes hlásí k anglickému původu. Více než polovina populace uvádí svou národnost jako „jinou.“ K frankofonnímu původu se hlásí necelých 16 procent Kanaďanů (Central Intelligence Agency, 2017). S ohledem na tuto skutečnost je přetrvávající podpora monarchie a britské královny téměř zázrak.

Stejně jako v případě Austrálie i u Kanady platí, že přesně určit názory veřejnosti je téměř nemožné. V současné době se změny konat nebudou, avšak po smrti Alžběty II. se ohledně změny statusu quo bude přinejmenším jednat (Bethune – Treble, 2010). Vidina prince Charlese na trůně totiž není lákavá ani pro Kanaďany (Pauls, 2015). Situace se ovšem mění, pokud opět přijde řeč na prince Williama a jeho rodinu. Dokonce i frankofonní obyvatelé Québecu jsou vůči Williamovi shovívaví (McCulloch, 2016, s. 189).

Průzkumy veřejného mínění ovšem narušují zažité představy o kanadské loajalitě k monarchii, kde můžeme pozorovat vzrůstající podporu vzniku republiky. Ritchie a Markwell (2006, s. 733) připomněli průzkum z roku 1997, tedy z období, kdy republikánské nálady v Austrálii dosahovaly vrcholu. V tomto průzkumu 41 procent dotazovaných prohlásilo, že po smrti královny Alžběty II. by se z Kanady měla stát republika. Zachování stávající monarchie podporovalo pouhých 18 procent tázaných. Zbývajících 39 procent k otázce zaujímaló nerozhodné stanovisko. O deset let později se v dalším průzkumu 53 procent dotázaných vyjádřilo souhlasně pro okamžitý vznik republiky, tedy ještě za života královny (Boyce, 2008b, s. 223).¹

¹ Boyce (2008b) ale nahlíží na kanadské průzkumy veřejného mínění se značnou nedůvěrou a despektem, jelikož otázky v nich jsou často nesrozumitelné a nejednoznačně položené, což má vliv na konečný výsledek (s. 223 – 224). Překvapivá je rovněž informace,

Sice se jedná o dva naprosto odlišné výzkumy od jiných zadavatelů, rostoucí obliba republikanismu je patrná ale i tak. V průzkumu provedeném v prosinci 2016 se ukázalo, že by rovněž 53 procent dotázaných po smrti Alžběty II. upřednostnilo republiku, než zachování monarchie s Charlesem v čele (Mills, 2016).

Kanadský *Angus Reid Institut* provádí průzkumy veřejného mínění ohledně postoje k monarchii a potenciální republice pravidelně. Porovnání výsledků průzkumů z let 2009 a 2013 potvrdilo, že republikanismus a vidina původní volené hlavy státu se těšily vzrůstající oblíbě, a to z 35 procent na procent 40. Průzkum od stejné agentury za rok 2016 přinesl opačný trend, tedy pokles na 38 procent zastánců republiky. Rozdíl je ale natolik malý, že nelze vyvozovat jakékoliv závěry. Všechny průzkumy rovněž ukázaly klesající podporu prince Charlese jako následníka trůnu a naopak rostoucí zájem, aby se budoucím králem stal princ William (Angus Reid, 2009; Angus Reid, 2013; Angus Reid, 2016).

Závěr

Cílem tohoto textu bylo ukázat, jaký postoj chovají australští a kanadští političtí představitelé a veřejnost ke Commonwealth Realms, k monarchii, a jak se staví k případnému vytvoření republiky. S ohledem na vysoký věk královny Alžběty je jisté, že otázku zachování monarchie budou řešit téměř všechny, ne-li úplně všechny státy tvořící Commonwealth Realms.

V Austrálii i v Kanadě donedávna platilo, že se z respektu a úcty ke královně začne o republice hovořit až po její smrti. V Kanadě se monarchisticko-republikánská otázka neřeší. V Austrálii jsou ale u moci otevření republikáni, kteří se svými ambicemi netají. Republikánské myšlenky se v obou zemích intenzivněji objevily v šedesátých letech minulého století. V Kanadě se republikánské názory ozývaly nejhlasitěji z frankofonního Québecu, který chtěl osamostatněním získat nezávislost na Kanadě i na Velké Británii. V praxi se ale Québečané zaměřili nejprve na odtržení od zbytku Kanady, jelikož si dobře uvědomovali, že ve svých

že přibližně pouze čtvrtina Kanaďanů si je vědoma toho, že Alžběta II. je kanadskou královnou, tedy jejich hlavou státu (The Economist, 2009).

snahách musí konat postupně – nejprve nezávislost, pak republika. V anglofonní Kanadě je situace odlišná. Tato oblast dodnes patří k nejojalnějším částem jak bývalého impéria, tak nynějšího Commonwealth Realms. V Kanadě se v současné době, tedy ještě za života královny Alžběty II., zahájení přelomových diskuzí a kampaní neočekává. Změna zřízení je i tak velmi nepravděpodobná. Navzdory občasným komentářům je monarchistický sentiment v Kanadě stále silný.

V Austrálii republikánské myšlenky zazněly výrazně v sedmdesátých letech v souvislosti s rozpuštěním vlády premiéra Whitlama, což provedl tehdejší generální guvernér. Nastolení australské republiky se prioritou australských politiků stalo až v letech devadesátých. Téměř celé desetiletí trvající debaty vyvrcholily v roce 1999 referendem, kde se obyvatelé Austrálie vyjádřili pro zachování statusu quo. Poté republikánské snahy utichly, ale rozhodně nezmysly úplně. V poslední době republikánské názory mezi australskými politiky opět zaznívají, čemuž se nelze divit, když předsedou vlády je ikona republikánů Malcolm Turnbull.

Průzkumy bez výjimek dochází ke shodě v tom, že převážná většina Australanů i Kanaďanů, včetně těch republikánsky smýšlejících, královnu Alžbětu II. respektuje, uznává a okamžité zrušení monarchie nepožaduje. Královna pro ně představuje tradici, nadčasovost, nestrannost a stabilitu v jinak nejistém čase. První následník trůnu, princ Charles, se u obyvatel obou zemí těší výrazně nižší popularitě a vidina jeho na trůně vyvolává republikánské tendence i u těch, kteří v současné době podporují Alžbětu i monarchii jako takovou. Ovšem v případě prince Williama se situace opět mění, jeho obliba roste a představa Williama jako krále již takový nesouhlas nezbuzuje.

V textu bylo několikrát zmíněno, že přesně určit převažující názory je v Austrálii i v Kanadě téměř nemožné. Jednotlivé průzkumy nabízejí mnohdy naprosto rozdílné výsledky a ty, které máme, naznačují, že výraznou převahu u veřejnosti nemá ani jeden názor. Zapomínat by se rovněž nemělo na významnou skupinu lidí, kteří v průzkumech uvádí odpovědi ve znění „nevím“, „nerozhodnut“ nebo „nezajímá mě to.“ V potenciálních referendech právě hlasy těchto nerozhodnutých voličů budou hrát zásadní roli.

Tento článek se snažil zmapovat současnou situaci. V Austrálii i v Kanadě existují početné skupiny jak příznivců zachování monarchie, tak založení republiky. Skutečný postoj k monarchii či zájem o republiku bude možné zjistit až po absolvování referend, které se dříve či později odehrají v obou zmiňovaných zemích. Do té doby budou vše jen spekulace.

Literatúra:

- ABC: The Dismissal, Australia's constitutional crisis. 2017. Dostupné na internete: <<http://www.abc.net.au/archives/80days/stories/2012/01/19/3411587.htm>> [cit. 31. 7. 2017].
- Angus Reid: A Third of Canadians Want an Elected Head of State; One-in-Four Happy with Monarchy. Angus Reid Strategies. 31. 10. 2009. Dostupné na internete: <http://angusreidglobal.com/wp-content/uploads/2010/12/2009.10.31_Monarchy_CAN.pdf> [cit. 31. 7. 2017].
- Angus Reid: Canadians Lukewarm on Monarchy, Would Pick William as Next King. Angus Reid Public opinion. 30. 4. 2013. Dostupné na internete: <http://angusreidglobal.com/wp-content/uploads/2013/04/2013.04.30_Monarchy_CAN.pdf> [cit. 31. 7. 2017].
- Angus Reid: Canadians respect the Queen; divided over country's future as a monarchy 'for generations to come'. Angus Reid Institute. 18. 4. 2016. Dostupné na internete: <<http://angusreid.org/future-of-the-monarchy/>> [cit. 30. 9. 2017].
- ANU Poll: Australian Attitudes towards National Identity: Citizenship, Immigration and Tradition. Report No. 18. April 2015. Dostupné na internete: <<http://politicsir.cass.anu.edu.au/sites/politicsir.anu.edu.au/files/ANUpoll-national-identity-042015.pdf>> [cit. 31. 7. 2017].
- Australian Politics: Arise Dame Quentin And Sir Peter: Abbott Reintroduces Knights And Dames For "Pre-Eminent Australians." 25. 3. 2014. Dostupné na internete: <<http://australianpolitics.com/2014/03/25/abbott-reintroduces-knights-and-dames.html>> [cit. 31. 7. 2017].

- Australian Politics: List of Australian Prime Ministers Since 1901. 2017. Dostupné na internete: <<http://australianpolitics.com/lists/prime-ministers-since-1901>> [cit. 31. 7. 2017].
- Australia's Prime Ministers: Kevin Rudd. 2017. Dostupné na internete: <<http://primeministers.naa.gov.au/prime-ministers/rudd/>> [cit. 31. 7. 2017].
- BARBER, J.: Canadian republic advocates hope new government has less 'loyalty to royalty'. The Guardian. 3. 12. 2015. Dostupné na internete: <<https://www.theguardian.com/world/2015/dec/03/canada-republicans-trudeau-queen-elizabeth>> [cit. 30. 9. 2017].
- BARKER, E.: A General View of British Monarchy. In: BARKER, E.: British Constitutional Monarchy. London: Central Office of Information 1951a, s. 1 – 6.
- BARKER, E.: The Monarchy in Three Spheres: Internal Policy, Foreign Affairs, and Commonwealth Relations. In: BARKER, E.: British Constitutional Monarchy. London: Central Office of Information 1951b, s. 7 – 19.
- BBC News: Profile: The Commonwealth. 1. 2. 2012. Dostupné na internete: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/country_profiles/1554175.stm> [cit. 31. 7. 2017].
- BETHUNE, B. – TREBLE, P.: Who Will Wear the Crown in Canada? Maclean's. 1. 7. 2010. Dostupné na internete: <<http://www.macleans.ca/news/world/who-will-wear-the-crown/>> [cit. 31. 7. 2017].
- BICKERS, C.: Australian republic back on the agenda as Liberal, Labor MPs vow to work together. News Corp Australia Network. 30. 3. 2017. Dostupné na internete: <<http://www.news.com.au/national/politics/australian-republic-back-on-the-agenda-as-liberal-labor-mps-vow-to-work-together/news-story/04d60b47c390a8837c9f207274f75b9a>> [cit. 31. 7. 2017].
- BOWDEN, J.: The Maple Crown and the Commonwealth Realms. Parliamentum. 22. 9. 2011. Dostupné na internete: <<http://parliamentum.org/2011/09/22/the-macdonald-laurier-institute-and-an-early-debate-on-the-crown-of-canada/>> [cit. 31. 7. 2017].
- BOYCE, P.: Monarchy's Survival in the Old Commonwealth. In: BOYCE, P.: The Queen's Other Realms: The Crown and Its Legacy in Australia, Canada and New Zealand. Sydney: Federation Press, 2008a, s. 1 – 24.
- BOYCE, P.: Republicanism. In: BOYCE, P.: The Queen's Other Realms: The Crown and Its Legacy in Australia, Canada and New Zealand. Sydney: Federation Press, 2008b, s. 209 – 229.
- BOYCE, P.: The Australian Monarchy in the Twenty-first Century. In: SMITH, J. – JACKSON, M. D. (eds.): The Evolving Canadian Crown. Montréal: McGill-Queen's University Press, 2012, s. 177 – 192.
- Canadian Public Opinion on Governance 2016. Final Report. The Environics Institute. 2016. Dostupné na internete: <<http://www.environicsinstitute.org/uploads/institute-projects/canadian%20public%20opinion%20on%20governance%202016%20-%20final%20report%20-%20june%202017-2016.pdf>> [cit. 31. 7. 2017].
- Central Intelligence Agency: The World Factbook. Canada. 2017. Dostupné na internete: <<https://www.cia.gov/library/publication/s/the-world-factbook/geos/ca.html>> [cit. 31. 7. 2017].
- COAKLEY, J.: Kingdoms, republics and people's democracies: legitimacy and national identity in European constitutions. National Identities, roč. 13, č. 3 (2011), s. 267 – 285.
- Commonwealth Network: Governors-general in the Commonwealth. 2017. Dostupné na internete: <http://www.commonwealthofnations.org/sectors/government/governor_general/> [cit. 31. 7. 2017].
- Conservative Party of Canada: Conservative Party of Canada Constitution. 2011. Dostupné na internete: <<http://www.conservative.ca/media/2012/06/Sept2011-Constitution-E.pdf>> [cit. 13. 6. 2015], Pravidlo 2.
- Constitutional Act 1982: Článek č. 4. 1982. Dostupné na internete: <http://www.laws-lois.justice.gc.ca/PDF/CONST_E.pdf> [cit. 31. 7. 2017].
- CORBETT, P. E.: The Status of the British Commonwealth in International Law. The

- University of Toronto Law Journal, roč. 3, č. 2 (1940), s. 348 – 359.
- COX, N.: Republican Sentiment in the Realms of the Queen: The New Zealand Perspective. *Manitoba Law Journal*, roč. 29. 2001 – 2002. Dostupné na internete: <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=420741> [cit. 31. 7. 2017].
- CROWE, V.: *The Commonwealth in a Changing World: New Relationship and New Directions?* London: The Stationery Office 1997.
- CUNNINGHAM, D.: Chretien's millennium project. *Alberta Report/ Newsmagazine*, roč. 26, č. 4 (1999).
- EVANS, J. A.: The Canadian Monarchy. *Contemporary Review*, roč. 281, č. 1641 (2002), s. 213 – 219.
- Faversham Stoa (nedatováno): Republicanism: The Pros and Cons. Dostupné na internete: <<http://stoa.org.uk/topics/monarchy/republicanism-pros-and-cons.pdf>> [cit. 31. 7. 2017].
- FLINT, D.: Australian republicanism, sovereignty and the States. In: HUDSON, W. – BROWN, A. J. (eds.): *Restructuring Australia: Regionalism, Republicanism and Reform of the Nation-State (Law, Ethics & Public Affairs)*. Sydney: The Federation Press 2004, s. 84 – 97.
- FOX, K.: A Pernicious System of Caste and Privilege. *History Australia*, roč. 10, č. 2 (2013), s. 202 – 226.
- FRASER, J.: When Quebecers loved the Crown (and why they stopped). *National Post*. 28. 4. 2012. Dostupné na internete: <<http://nationalpost.com/opinion/john-fraser-when-quebecers-loved-the-crown-and-why-they-stopped/wcm/c5f4a8ca-6289-4266-b791-a089f3d40d24>> [cit. 31. 7. 2017].
- FREW, W.: Malcolm Turnbull: A man of the people or the party? *BBC News*. 19. 9. 2015. Dostupné na internete: <<http://www.bbc.com/news/world-australia-34275830>> [cit. 31. 7. 2017].
- GRIFFITH, G.: Constitutional Monarchy or Republic? The November 1999 Referendum, 1999. Dostupné na internete: <<https://www.parliament.nsw.gov.au/researchpapers/Documents/constitutional-monarchy-or-republic-the-november/19-99.pdf>> [cit. 31. 7. 2017].
- HANKINS, J.: Exclusivist Republicanism and the Non-Monarchical Republic. *Political Theory*, roč. 38, č. 4 (2010), s. 452 – 482.
- HARRIS, N.: What is Monarchy? In: HARRIS, N.: *System of Government: Monarchy*. London: Evans Brothers Limited 2005, s. 4 – 9.
- HARVEY, A.: Monarchy and Democracy: A Progressive Agenda. *Political Quarterly*, roč. 75, č. 1 (2004), s. 34 – 42.
- HUDSON, W.: Republicanism: An Introduction. In: HUDSON, W. – BROWN, A. J. (eds.): *Restructuring Australia*. Sydney: The Federation Press 2004, s. 79 – 83.
- HUNTER, J.: A more modern crown: changing the rules of succession in the Commonwealth Realms. *Commonwealth Law Bulletin*, roč. 38, č. 3 (2012), s. 423 – 467.
- HUNTER, F. – SNOW, D. – MASSOLA, J.: Majority support in Parliament for a republic, Australian Republican Movement claims. *The Sydney Morning Herald*. 16. 12. 2016. Dostupné na internete: <<http://www.smh.com.au/federal-politics/political-news/majority-support-in-parliament-for-a-republic-australian-republican-movement-claims-20161215-gtbx1y.html>> [cit. 30. 9. 2017].
- JACKSON, M. D. – HAVESTOCK, L. M.: The Crown in the Provinces: Canada's Compound Monarchy. In: SMITH, J. – JACKSON, Michael D. (eds.): *The Evolving Canadian Crown*. Montréal: McGill-Queen's University Press 2012, s. 11 – 29.
- JONES, B. T.: Republicanism and Responsible Government: The Shaping of Democracy in Australia and Canada. Montréal: McGill-Queen's Press 2014.
- KENNY, M.: Republican movement wanes amid royal revival. *The Sydney Morning Herald*. 15. 4. 2014. Dostupné na internete: <<http://www.smh.com.au/federal-politics/republican-movement-wanes-amid-royal-revival-20140415-zqv05.html>> [cit. 31. 7. 2017].
- KIRBY, M.: Institutional renewal and reform: the challenge of the Commonwealth of Nations. In: LINDQUIST, E. A. – VINCENT, S. – WANNA, J.: *Delivering Policy Reform*. ANU Press 2011.

- KULLMANN, C.: Attitudes towards the Monarchy in Australia and New Zealand Compared. *Commonwealth & Comparative Politics*, roč. 46, č. 4 (2008), s. 442 – 463.
- KURIAN, G. T.: *The Encyclopedia of Political Science*. SAGE Knowledge. 2011. Dostupné na internete: <<http://knowledge.sagepub.com/view/the-encyclopedia-of-political-science/n1357.xml>> [cit. 6. 3. 2015].
- Liberal Party of Australia: Team Members. Tony Abbott. 2015. Dostupné na internete: <<http://www.liberal.org.au/member/tony-abbott>> [cit. 31. 4. 2015].
- Lord Howell of Guildford: *The Commonwealth: A Global Network for the 21st Century. The Round Table*, roč. 100, č. 414 (2011), s. 251 – 255.
- MACLEOD, R.: *The Royal Society and the Commonwealth: Old Friendship, New Frontiers*. Notes and Records of the Royal Society of London, roč. 64, č. 1 (2010), s. 137 – 149.
- MANSILLO, L.: Loyal to the Crown: lifting public opinion towards the monarchy in Australia. *Australian Journal of Political Science*, roč. 51, č. 2 (2016), s. 213 – 235.
- MARIN, S.: British royal succession law to be contested in Quebec. *The Globe and Mail*. 31. 5. 2015. Dostupné na internete: <<http://www.theglobeandmail.com/news/national/british-royal-succession-law-to-be-contested-in-quebec/article24718670/>> [cit. 31. 7. 2017].
- MARSCHALL, P.: The Coalition and the Commonwealth. *The Round Table. The Commonwealth Journal of International Affairs*, roč. 100, č. 414 (2011), s. 257 – 265.
- McCULLOCH, T.: A Quiet Revolution in Diplomacy: Quebec – UK Relations Since 1960. *American Review of Canadian Studies*, roč. 46, č. 2 (2016), s. 176 – 195.
- McDOUGALL, D.: Australia and the Commonwealth. *The Round Table*, roč. 94, č. 380 (2005), s. 339 – 349.
- McGREERY, Ch.: Myth and Misunderstanding: The Origins of the Letters Patent Constituting the Office of the Governor General, 1947. In: SMITH, J. – JACKSON, M. D. (eds.): *The Evolving Canadian Crown*. Montréal: McGill-Queen's University Press 2012, s. 31 – 54.
- McINTYRE, W. D.: *The Commonwealth of Nations. Origins and Impact, 1869 – 1971*. Minneapolis: University of Minnesota Press 1977.
- McINTYRE, W. D.: The strange death of dominion status. *The Journal of Imperial and Commonwealth History*, roč. 27, č. 2 (1999), s. 193 – 212.
- McKENNA, M.: *The End of the Affair 1963 – 1995*. In: McKENNA, M.: *The Captive Republic. A History of Republicanism in Australia 1788 – 1996*. Cambridge: Cambridge University Press 1996, s. 219 – 263.
- MILLS, Ch.: Canadians Would Break Ties with Monarchy After Current Queen, Poll Suggests. *Royal Central*. 28. 12. 2016. Dostupné na internete: <<http://royalcentral.co.uk/royaltyinthedia/canadians-would-break-ties-with-monarchy-after-current-queen-poll-suggests-74231>> [cit. 31. 7. 2017].
- MURPHY, P.: „De-Dominionisation“ in the 1970s. In: MURPHY, P.: *Monarchy and the End of Empire: The House of Windsor, the British Government, and the Postwar Commonwealth*. Oxford: Oxford University Press 2013, s. 143 – 160.
- MURPHY, K.: Labor will put Australian republic to vote in first term if it wins next election. *The Guardian*. 28. 7. 2017. Dostupné na internete: <<https://www.theguardian.com/australia-news/2017/jul/28/labor-will-put-australian-republic-to-vote-in-first-term-if-it-wins-next-election>> [cit. 30. 9. 2017].
- NEWMAN, P. C.: The time has come to dolare a republic. *Macleans*. 11. 12. 1995. Dostupné na internete: <<http://archive.macleans.ca/issue/19951211>> [cit. 31. 7. 2017].
- Newspoll: *Political & Issue Trends > Republic > in Favour or Against*. 2014. Dostupné na internete: <<http://www.newspoll.com.au/opinion-polls-2/opinion-polls-2/>> [cit. 28. 4. 2015].
- PACKHAM, B. – FRANKLIN, M.: Republic support lowest in 17 years. *The Australian*. 25. 4. 2011. Dostupné na internete: <<http://www.theaustralian.com.au/news/republic-support-lowest-in-17-years/story-e6frg6n6-1226044224188>> [cit. 31. 7. 2017].

- PAULS, K.: Royal Family support by Canadians waning, poll indicates. CBC News. 18. 5. 2015. Dostupné na internete: <<http://www.cbc.ca/news/canada/manitoba/royal-family-support-by-canadians-waning-poll-indicates-1.3072469>> [cit. 31. 7. 2017].
- PEARLMAN, J.: Republicanism in Australia slumps to 20-year low after Royal tour. The Telegraph. 15. 7. 2014. Dostupné na internete: <<http://www.telegraph.co.uk/news/world-news/australiaandthepacific/australia/10967912/Republicanism-in-Australia-slumps-to-20-year-low-after-Royal-tour.html>> [cit. 31. 7. 2017].
- PEATLING, S.: Support for a republic flatlines as public continues its royal fascination. The Sydney Morning Herald. 15. 2. 2016. Dostupné na internete: <<http://www.smh.com.au/federal-politics/political-news/support-for-a-republic-flatlines-as-public-continues-its-royal-fascination-20160215-gmu4f0.html>> [cit. 30. 9. 2017].
- PICKERING, P.: Confronting the Good Monarch: Searching for a democratic Case for the Republic. In: JONES, B. T. – McKENNA, M. (eds.): Project republic. Collingwood: Black Inc 2013, s. 118 – 132.
- PIERCE, A.: Kevin Rudd vows to make Australia a republic. The Telegraph. 8. 4. 2008. Dostupné na internete: <<http://www.telegraph.co.uk/news/world-news/1584378/Kevin-Rudd-vows-to-make-Australia-a-republic.html>> [cit. 31. 7. 2017].
- RITCHIE, J. – MARKWELL, D.: Australian and Commonwealth Republicanism. The Round Table. The Commonwealth Journal of International Affairs, roč. 95, č. 387 (2006), s. 727 – 737.
- ROVNÁ, L. – JINDRA, M.: Dějiny Kanady. Praha: Nakladatelství Lidové noviny 2000.
- SHAW, T. M. – ASHWORTH, L. M.: Commonwealth perspectives on International Relations. International Affairs (Royal Institute of International Affairs), roč. 86, č. 5 (2010), s. 1149 – 1165.
- SMITH, A. – MANN, J.: A Tale of Two Ex-Dominions: Why the Procedures for Changing the Rules of Succession are So Different in Canada and Australia. 2013. Dostupné na internete: <<http://www.queensu.ca/iigr/sites/webpublish.queensu.ca/iigrwww/files/files/-WorkingPapers/NewWorkingPapersSeries/workingpaper052013smithandmann.pdf>> [cit. 31. 7. 2017].
- TABER, J.: Liberals vote to keep monarchy, legalize pot at convention. The Globe and Mail. 15. 1. 2012. Dostupné na internete: <<http://www.theglobeandmail.com/news/politics/ottawa-notebook/liberals-vote-to-keep-monarchy-legalize-pot-at-convention/article620760/>> [cit. 31. 7. 2017].
- The Commonwealth: 2017. Dostupné na internete: <<http://thecommonwealth.org/>> [cit. 31. 7. 2017].
- The Economist: Heir not so apparent? 29. 10. 2009. Dostupné na internete: <<http://www.economist.com/node/14745051>> [cit. 31. 7. 2017].
- The Economist: Knightmare's end. 5. 11. 2015. Dostupné na internete: <<http://www.economist.com/news/asia/21677996-new-prime-minister-nips-colonial-nostalgia-bud-knightmares-end>> [cit. 31. 7. 2017].
- The London Declaration 1949: The Commonwealth. 1949. Dostupné na internete: <<http://thecommonwealth.org/sites/default/files/history-items/documents/London-%20Declaration%20of%201949.pdf>> [cit. 31. 7. 2017].
- The Monarchist League of Canada: Who we are and what we do. 2015. Dostupné na internete: <<http://www.monarchist.ca/en/who-we-are>> [cit. 29. 5. 2015].
- The Official Website of The British Monarchy: 2015. Dostupné na internete: <<http://www.royal.gov.uk/>> [cit. 31. 5. 2015].
- TRAINOR, L.: Republicanism: Models and Traditions. In: TRAINOR, L. (ed.): Republicanism in New Zealand. Palmerston North: The Dunmore Press Ltd (1996), s. 27 – 46.
- WARHUST, J.: The Trajectory of the Australian Republic Debate. Papers on Parliament No. 51. Parliament of Australia. 2009. Dostupné na internete: <http://www.aph.gov.au/sitecore/content/Home/About_Parliament/Senate/Powers_practice_n_procedures/pops/pop51/warhurst> [cit. 31. 7. 2017].

- WEBER, M.: *Economy and Society. An Outline of Interpretative Sociology*. Berkeley: University of California Press 1978.
- WILLIAMS, G.: Republican movement lacks political vision. *The Sydney Morning Herald*. 21. 4. 2014. Dostupné na internete: <<http://www.smh.com.au/comment/republican-movement-lacks-political-vision-20140421-zqx8g.html>> [cit. 31. 7. 2017].
- Whitlamdismissal: November 11th, 1975. 2015. Dostupné na internete: <<http://whitlamdismissal.com/>> [cit. 31. 7. 2017].
- WOLDRING, K.: A maximalist republic: Achieving constitutional change by a strategic, participative process. In: HUDSON, W. – BROWN, A. J. (eds.): *Restructuring Australia: Regionalism, Republicanism and Reform of the Nation-State (Law, Ethics & Public Affairs)*. Sydney: The Federation Press (2004), s. 111 – 123.
- YOUNG, L.: How Canada could break up with the monarchy. *Global News*. 28. 6. 2017. Dostupné na internete: <<https://globalnews.ca/news/3559289/how-canada-could-break-up-with-the-monarchy/>> [cit. 30. 9. 2017].

Text vychází z mé diplomové práce, kterou jsem na zmíněné katedře obhájila v červnu 2016.

Tento článek vznikl v rámci studentské grantové soutěže, grantu číslo SGS-2016-032, podporovaného Západočeskou univerzitou v Plzni.